

- 7 Si huic originale non conveniat, cui standum.
- 8 Tabellio legis nostra pena afficitur, qui non relicto registro, publicum instrumentum ediderit.
- 9 Originale quod dicatur instrumentum.
- 10 Tabellio prohibetur prater originale, aliud transumptum ex protocollo extrahere: quod limitatur.
- 11 Publico instrumento an fides adhibeatur, cum protocolum non reperitur.
- 12 Ex contrario, quid si originale parti traditum non appareat, an protocolum per se faciat fidem?
- 13 Qui originale in iudicio producit, protocolum edere, parte petente compellitur, si penes ipsum sit, vel esse presumatur: sed si iuramento asseveret, non habere protocolum, cessabit compulsio, purgata presumptione. Qui originale in iudicio productum a se recipit, exemplo apud acta relicto, cogi poterit, ut illud exhibeat, si pars adversa id postulet, ut ipsius falsitas ex aspectu deregatur, ibid.
- 14 Tabellio qui non exhibet protocolum, an possit torqueri.
- 15 Vtrum exemplar ab exemplo distinguatur?
- 16 De tabellionis officio, & an sit vile, remissivè.
- 17 Resolvitur negativè.
- 18 Intellegitur, & explanatur lex Non aliter, de adopt, ubi tabelliones servos publicos fore, probari videtur.
- 19 Principis ministri, quos Secretarios vulgo nuncupamus, sunt in dignitate, à qua infames remoti sunt.
- 20 Infamis an possit creari tabellio? & num. seqq.
- 24 Si Princeps sciens infami munus Secretarii, aut Tabellionis conferat, censetur dispensare.
- 25 Infamia juris privat notatum exercitio tabellionatus.
- 26 Hac infamia etiam quasitas dignitates, & muneris admittit.
- 27 Dum infamia est occulta, quicquid tabellio gesserit, sustinetur.
- 28 Facta per personam publicam inhabilem, quando propter errorem communem subsistat.
- 29 Infamia facti non aufert tabellioni sui muneris usum.
- 30 Infamia facti solum impedit ad dignitates aditum, sed juris etiam obtentus tollit.
- 31 In tabellionem eligi non debet facti infamia notatus, sed electus sustinetur.

Tabelliones apud nos antequam recipiantur, qua probare teneantur, ibid.

- 32 Spurius an possit esse tabellio!
- 33 Tabellionatus nec aufert, nec confert nobilitatem quoad contributionem plebeiorum.
- Nobilis genere non solvit tributum ignobilium in Hispania propter officium vile, ibid.
- 34 Procuratoris munus an vile, qui si nobilitate sanguinis decoretur, non subditur collectæ plebeiorum.
- 35 Vtrum possit infamis tale munus exercere?
- 36 Clericis an munus tabellionatus interdictum? & ad n. 43.
- 44 Vtrum instrumentum à tabellione clerico in sacris conditum iure subsistat? & num. seqq.
- 47 Regulares à tabellionatus exercitio profus remoti sunt, sicut nec arbitri constitui possunt.
- 48 Tabellio etiam post emissâ Religionis vota non prohibetur edere instrumenta publica, de quibus antea fuerat rogatus.
- 49 Si instrumento productò, ejus author negetur esse tabellio, quid producus probare teneatur.
- 50 De comprobatione instrumenti, que observatur ut illud fidem faciat in partibus remotis.
- 51 Arguens de falsitate instrumentum, id probare debet: & quare aliud hic, & aliud cum asseveratur non esse tabellio, qui illud conficit.
- 53 Facultas creandi tabelliones ad quos prater Principem spectet de jure nostro regio, & communi, ad n. 58.
- 59 Tabelliones instituti ab inferioribus Dominis prohibentur munus suum exercere extra territorium instituentium.
- 60 Notarii Apostolici, & alii Ecclesiastici An possint de rebus temporalibus instrumenta conficere? & n. 61.
- 62 Instrumenta per notarios facta, et si sustineantur, paratam apud nos executionem non habent.
- 63 Notarii Imperiales prohibentur sub penis ex jure Regio munus suum exercere.
- 64 Non licet tabellioni, protocolum perfectum de partium consensu lacerare.

CAPUT XIX.

Instrumentum ab instruendo originem ducit, & licet aliàs latissime usurpetur, tamen quoad probationis tractatum

tractatum complectitur non solum scripturas, sed etiam testes, confessionem, & cetera, per que iudex & causa instrui solet: strictè tamen, ac ex communi usu loquendi ad scripturas refertur, l. 1. de fide instrument. l. Notionum 99. §. Instrumentorum, de verb. signif. ubi Alciat, num. 17. Cusac, paratit. ad tit. ff. de fid. instrument. Vvesembec, ibidem, n. 1. Duaren, ad eund. tit. Morl. Empor. Jur. part. 1. tit. de fid. instrum. in princip. num. 2. Ant. de Canar. tract. de execut. instrum. num. 73. Lanfranc. de fid. instrument. num. 1. Barbosa collect. ad tit. C. de fid. instrum. num. 1. Ofsuald, ad Donel. lib. 25. cap. 7. Pareja de instr. edit. tit. 1. resol. 2. n. 3. & 11.

Instrumentum multifariam dividitur. In primis in publicum, & privatum, l. 1. tit. 18. part. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 1. Duaren, sup. Ofsuald, cap. 8. Morl. n. 5. Vvesembec, num. 2. Lanfranc, n. 4. Publicum instrumentum est solemnne, ac rectè ordinata scriptura per manum authenticæ personæ confecta ad rei gestæ memoriam, Morla ubi proximè, Ant. Canar. num. 74. Aliter Vvesembec, sup. num. 1. in fin. Pareja num. 8. & 22. Scaccia de judic. lib. 2. cap. 11. n. 2168.

Præterea instrumentum aliud publicum est, & authenticum aliud: hoc Principis, Episcopi, Ducis, aut alterius simili dignitate fulgentis auctoritate, ac sigillo perficitur: illud per tabellionem juris solemnitate servata fit, d. l. 1. & ibi Greg. Lop. gloss. 1. Parlador, quotidianar. lib. 2. cap. fin. part. 1. §. 11. num. 10. at omnia instrumenta publica appellantur authentica, Tufsch, præf. conclusit. 0. concl. 201. n. 7. Vvesemb. n. 2. versus fin. Pareja resol. 3. §. 2. num. 56. & alii. Quæ sint authentica instrumenta, tradunt Greg. Lop. & Vvesemb. n. 4. Pareja ubi sup.

Ad Num. 1.

Cujusvis actus, seu contractus triplex scriptura confici potest, scilicet protocolum, originale, & exemplum. Primum est, quod penes tabellionem servatur, & primò perficitur: secundum, quod ex eo extrahitur, & parti traditur: tertium, quod ab originali legitime sumitur, l. 114. tit. 18. l. 9. tit. 19. p. 3. l. 13. & 16. tit. 25. lib. 4. Recop. Greg. Lop. in d. l. 9. gloss. 1. Tufsch, d. concl. 201. Vvesemb. sup. Azaved, in l. 22. ex n. 1. tit. 25. lib. 4. Recop. Cur. Philip. part. 1. §. 17. n. 31. Par-

lador, sup. §. 12. à n. 15. Morl. Empor. Jur. part. 1. tit. de fid. instrum. g. 1. num. 9. Hæc instrumenta, originale, authenticum, ac exemplar dixit Glossa verb. indice, in l. 2. de fid. instrum.

Ibi: Qua ratione authenticum significat.

Per authenticum intelligimus instrumentum certam fidem, & indubitatam auctoritatem obtinens absque alieno adminiculo. Gregor. Lop. in l. 1. gloss. 1. tit. 18. part. 3. Barbosa collect. cap. 1. num. 5. de fid. instrum. Parlador, d. §. 12. num. 12. Lanfranc, sup. num. 4. ubi de publico, Morla sup. Dicitur authenticum ab auctoritate conficientium, proprioque sigillo signantium, ut deducitur ex l. 1. l. 114. tit. 18. p. 3.

Ad Num. 2.

Protocolum simpliciter scribendum monet Ant. Nebriffens. in suo Diction. ab Italis Bastardellus, à nobis Registrum nuncupatur: id apud nos non compendioso, sed extensive cum omnibus clausulis, & partium subscriptione fieri debet, signum verò tabellionis non adjicitur, l. 13. tit. 25. lib. 4. Recopil. exteri substantialia actus in bastardello describunt, deinde in codice instrumentum plenè perficitur, ex quo originale transcribitur. De protocollo fit mentio in l. 12. 13. 16. & aliis. tit. 25. lib. 4. Recopil. 9. tit. 19. p. 3. Tufsch, d. concl. 201. Mascard, de probat. concl. 1244. Vvesembec, num. 1. Par. de Pur. de reassumpt. instrument. in princip. & rubric. 25. num. 1. Petr. Gregor. Syntagmat. lib. 47. cap. 42. à num. 5. Cusac, in auth. de tabellion. seu instrum. collat. 4. Menoch, de arbitr. casu 187. à princip. Nostri tabelliones instrumentum, antequam partes discedant, omnino absolvere in registro jubentur, nihilque deinceps detrahere, vel suppleri possunt, alioqui poenæ stabilitæ subduntur, quanquam id de jure communi liceret, d. l. 13. Recop. ubi Azeved, num. 22. 23. quo exteri, sicut præmissi, utuntur, eosque nostrates perperam adversus legem imitantur, ut Azevedus adnotat, ac experimento percipimus, de quo fusè Pareja sup. resol. 3. §. 1. à princ.

Huic primæ, matricique scripturæ stabitur, si authenticum instrumentum ab illa extractum discordet. Petr. Greg. sup. num. 9. Lanfranc, de fid. instrum. n. 18. Mascard.

Mascard. cum aliis concl. 1244. num. 2. 3. Mascard. variar. lib. 1. cap. 93. n. 2. Pareja num. 48.

Verf. De his, Ibi: Unde tenetur Tabellio.

8 Tabelliones protocolla conficere, ac servare astringuntur, alioqui poenis subijciuntur statutis l. 12. l. 16. tit. 25. lib. 4. Recop. Greg. Lop. in l. 9. tit. 19. p. 3. Didac. Per. in verf. Est sexto, tit. 5 lib. 2. Ordin. Morl. ubi sup. Azeved. in d. l. 12. Recop. num. 1. 2. ubi quod tenebitur ad interesse parti, qui illud non exhibuerit. Petr. Gregor. ubi proximè, Carrasc. in Recopil. cap. 11. num. 10. quid si tabellio iustus exhibere respondeat protocollum non confecisse, aut illud lacerasse: tradit Azeved. num. 4. Hinc est, ut si post extractam originalem scripturam ex protocollo, ac traditam ei, cujus interest, illud casu perierit, tabellio agere permittitur, ut sibi originale exhibeatur, & ex illo exemplum assumat, ut id, si opus fuerit, edatur, Alciat. in l. Procurator, num. 20. ff. de edend.

Ad Num. 3.

De hoc paulò inferius agendum, n. 11. & ibi laudati consulendi.

Ibi: Originalis est proculdubio.

9 Originale vocitatur instrumentum, quod ex protocollo desumitur, juxta communem loquendi usum. Vvesembec. in paratiel. ad tit. de fid. instrum. n. 1. ad fin. Cur. Phillip. part. 1. §. 17. n. 1. Pareja d. resol. 3. §. 2. n. 1. Verum registrum etiam originale dicitur, Tusch. lit. O. concl. 201. & 202. Parlad. d. cap. fin. part. 1. §. 12. n. 15. Azeved. in l. 17. n. 2. tit. 25. lib. 4. Recop. & alii frequenter. Sic utrumque originale dixit idem Azeved. in l. 3. n. 20. tit. 5 lib. 4. Recop.

Ibi: Et ideo tabellio, qui semel dedit.

10 Postquam tabellio semel instrumentum parti, solemnitate servata, confectum tradiderit, prohibetur etiam ex justa causa aliud transumptum ex protocollo prestare, quod verum est, si ex multiplicitate exemplorum possit alicui præjudicium generari, l. 17. tit. 25. lib. 4. Recopil. l. 10. tit. 19. p. 3. ubi Gre-

gor. Lop. Azeved. in d. l. 17. Didac. Per. in l. 2. verf. Decimosexto, tit. 5 lib. 2. Ordin. Morl. Emp. jur. p. 1. tit. de fid. instrum. q. 1. n. 9. Monterol. Practic. tract. 7. tit. Como el escribano puede dar una escritura dos vezes. Etenim ubi opus est secundum extrahi originale quod alicui nocere potest, præcedere debet iustus iudicis, parte præcitata. Sed licet hæc deficiant, instrumentum faciet fidem, Pareja sup. n. 61. sub. §. 1.

Verf. Primum ubi non est.

Si appareat originale instrumentum, nec protocollum à quo transcriptum, repertur, illi fides adhibetur. Greg. Lop. in l. 9. gloss. 1. tit. 19. p. 3. Tusch. lit. O. concl. 202. n. 10. Azeved. in l. 12. à n. 6. tit. 25. lib. 4. Recop. Lanfranc. de fid. instrument. n. 17. Cancr. Variar. part. 3. cap. 3. num. 234. Fachin. controv. lib. 11. c. 38. Morl. n. 10. Et paratam executionem obtinet, fusc Carrasc. in recopilat. cap. 11. n. 5. cum seqq. apud quem ex n. 11. quando excusetur à poena tabellio, qui absque protocollo authenticam scripturam confecit. Ait Gregor. Lop. quod si instrumentum non sit antiquum, & in illo parium subscriptio non extet, suspectum censendum est ex defectu protocollis. Accedit Mascard. de probat. concl. 1261. n. 5. Morl. ubi nuper. Quod si cum aliis concurrerit conjecturis, non proderit instrumentum, sicut absolute scripsit Villalob. in Erario commun. opinion. lit. 1. num. 115. Joan. de Grassis tract. de substantial. procur. §. 4. num. 2.

Rursus protocollum per se fidem facit in iudicio, etiamsi desit authenticum originale, Petr. Gregor. Synagm. lib. 47. cap. 42. num. 5. Parlador. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 1. §. 12. n. 17. ubi alii, Lanfranc. de fid. instrument. n. 17. Illud tamen apud nos paratam executionem non mereri, tenent Parlador. ubi nuper, Ant. Canar. de execution. instrum. n. 77. Opus itaque erit, ex registro authenticam deduci scripturam juxta juris formam, ut eâ productâ in iudicio executione procedatur, alioqui viâ ordinariâ agendum, de quo consulas Pareja sup. tit. 1. resol. 3. §. 1. n. 32. & ibi laudatos, Menoch. d. cas. 187. n. 4.

Verf. Tertium constat.

Si quis instrumentum publicum in iudicio

judicio exhibuerit, cujus matrix, seu protocollum apud eum est, aut esse præsumitur, cogi poterit ad instantiam adverterari illud edere. Barbosa collect. cap. Si perpetuus, n. 2. de fid. instrum. Similiter cum producitur originale, ac parte postulante id redditur, exemplo in actis relicto, si de falsitate arguatur, compellitur ad iterum edendum, ut ex ipsius inspectione veritas possit indagari. Cancr. Variar. part. 1. cap. 19. num. 26. & 28. Barbosa collect. l. fin. n. 4. C. de fid. instrum. Azeved. in l. 3. n. 18. tit. 5. lib. 4. Recop. Trentac. Variar. lib. 2. tit. de fid. instr. resol. 9. à n. 1. sed si non exhibeatur, fide carebit exemplum. Barbosa ex aliis ibi. Sed priore casu ab exhibitione ob præsumptionem liberabitur, si juraverit, penes se protocollum non existere, l. fin. C. de fide instrum. Cancr. ubi proximè, Trentacinq. n. 2. in fin.

Verf. Quinò & illud.

14 Si tabellio iustus non edat protocollum Scripturæ, quam tradidit, & aliàs fraudis arguat suspicio, torqueri jure poterit. Greg. Lop. in l. 9. gloss. 1. tit. 19. p. 3. Azeved. in l. 12. num. 5. tit. 25 lib. 4. Recop. Did. Per. in l. 2. verf. Quod ita verum, tit. 5. lib. 2. ordin. Lanfranc. de fid. instrum. n. 18. quod limitat in tabellione illa ex existimationis Did. Perez, & gravitas negotii, de quo agitur, attendenda.

Ad Num. 4.

15 Exemplar ab exemplo distinguitur: illud pro originali, hoc pro tranlumpto usurpatur, l. 1. §. Si quis in duobus, de bonor. posses. secund. tab. & ibi glossa verb. Exemplaribus, Ant. Nebrissens. in suo diction. vocabul. utriusq. jur. Alciat. in l. Procurator, n. 23. & 40. ff. de edend Paul. Leont. tract. de substitut. tit. de exemplari, n. 7. Verum aliud constat ex cap. 1. de fid. instrum. Glossa in l. 2. verb. Índice, ff. cod. Quapropter dicendum videtur, quod prioris asserti, & Bartoli distinctio procedat ex verborum proprietate. Sed ex usu loquendi aliquando exemplar accipitur pro instrumento, quod ex originali transferibitur.

Ad Num. 5.

Verf. Hæ tandem prænotatis.

16 De tabellionis officio, & utrum sit

vile, videndus Greg. Lop. in princ. tit. 19. p. 3. Montalv. in l. 1. verb. Porque los Jurados, tit. 18. lib. 1. for. Petr. Gregor. Synagm. lib. 47. cap. 41. num. 4. Palac. Rub. in cap. Per vestras rubric. notab. 3. §. 10. num. 7. de donat. in. Paz. in Prax. annot. ult. de tabellion. ex n. 4. Joan. de Platea. in l. Universos, C. de decurionib. lib. 10. Bobad. Politic. lib. 3. cap. 14. num. 40. cum segg. Did. Per. in l. 2. verf. Tertio etiam quæro, tit. 5 lib. 2. Ordin. Azeved. in l. 7. n. 16. tit. 9. lib. 3. Recop. Quis sit tabellio & quomodo nuncupetur in jure, tradit Azeved. in l. 2. n. 2. & 27. tit. 25 lib. 4. Recop. Joan. de Grassis tract. de substantial. lib. procurat. §. Et mei notarii, Paz. n. 1.

Ex quibus colligere licet, quod etsi 17 passim hoc munus vile vocitetur, ut videre est apud Mart. de jurisdict. part. 4. casu 116. n. 18. Mastrill. decif. 159 num. 3. & alios ex jam laudatis; verius tamen est, tabelliones in vilibus non recensendos, ut cum D. Covar. docent Azeved. d. num. 16. Paz. sup. Guttier. Practic. car. lib. 1. q. 137. n. 15. & alii plures: imò ratione officii debent honore affici. Ecclesiastici cap. 10. verf. 5. ibi: E super faciem scriba imponet honorem suum. Et ita deciditur l. 14. tit. 19. p. 3. Fatendum est tamen, tabellionibus ad dignitates aliquas, & honores interdictum esse ascensum, l. Universos, C. de Decurionib. lib. 10. Sic ipsi, eorumque filii à militariibus nostris Ordinibus excluduntur. Bobad. d. cap. 14. num. 43. Simili modo in novo orbe Commendas Indorum obtinere prohibentur. Solorz. Politic. Indian. lib. 3. cap. 6. Leont. tract. de confirmationes reales, cap. 10. n. 21.

Ibi: Tabelliones seruos esse publicos.

De intellectu legis Non aliter 18. de 18 adoption. quatenus videtur probare, tabelliones seruos publicos fore, agit Ant. Fab. in ration. ibi. Connan. comment. lib. 2. cap. 2. num. 2. Pichard. ad tit. Inst. de adoption. in princ. n. 9. Matienz. in l. 2. gloss. 4. num. 5. in fin. tit. 16. lib. 5. Recop. Bobad. d. cap. 14. num. 41. Ant. Govean. lib. 2. lectio. cap. 10. Tiraquel. de jur. constit. part. 3. limit. 30. num. 40. & 41. Guttier. d. quæst. 137. num. 17. Est igitur duplex interpretatio, una est communis theoreticorum, ut scilicet sermo non sit de tabellione, sed de seruo vero Reipublicæ, qui pro pupillis, absentibus, ac similibus, qui per se non poterant, stipula

stipulabatur, cujus rei gratiâ publica existebant mancipia. Alia inter Practicos recepta, ut Consaltus de tabellionibus egerit, quos servos publicos dixit, non quia verè in servitute morarentur, sed propter similitudinem; nam sicut per servos stipulantes dominis obligatio acquiritur, sic & per tabelliones cuique de populo stipulari licebat, nec quemquam latet, de jure communi alteri neminem stipulari permissum, nisi ipsius potestati subiciatur, *l. stipulatio ista 38. §. Alteri, de verb. oblig. §. Alteri, Inst. de inutilib. stipulat. de quo Parlador. differ. 45. ex n. 5.*

Verf. Prima conclusio.

- 19 Principis Secretarii, de quibus in *l. 1. C. de proxim. sacror. scrinior. lib. 12. l. 7. tit. 9. p. 2. l. 1. cum aliis, tit. 19. p. 3. tit. 18. lib. 2. Recop. cum dignitate fulgeant, l. 1. l. 8. C. eod. tit. l. 1. C. de mandat. Princ. Greg. Lop. in *l. 1. gloss. 2. tit. 19. p. 3. Petr. Gregor. sup. lib. 31. cap. 29. n. 11. Did. Per. in l. 2. verf. Tertio etiam quaro, tit. 5. lib. 2. ordin. Bobad. sup. num. 43. Azeved. ad tit. 18. lib. 2. Recop. infamia notari eligi nequibunt. Paz. prax. annot. ult. de tabellion. n. 8. Bald. de Perusio tract. de Tabellion. num. 66. Villalob. Arar. com. opin. lit. N. n. 32. Nec enim infamibus janua ad dignitates panduntur, cap. infamibus 87. de reg. jur. in 6. Neque famosis 2. C. de dignitatib. lib. 12. De hujusmodi Secretariis plenè Petr. Greg. sup. lib. 47. cap. 41.**

Verf. Secunda conclusio.

- 20 De istis tabellionibus agitur in *l. 2. & aliis, tit. 19. p. 3. ac sub tit. 19. & 20. lib. 2. Recopilar. Igitur tabellio infamis creari non potest, ut munus suum in Principis Curia exerceat, cum honore sit dignus, l. 14. tit. 19. p. 3. quod patet ex *l. 2. eod. tit. Nam si lex bonam famam desiderat in tabellionibus civitatum, & oppidorum, imò & in ordinariis, vulgò Regiis nuncupatis, l. 1. tit. 25. lib. 4. Recopilar. à fortiori infamis repellitur à ministerio, quod est superioris ordinis; argumento legis Qui indignus 4. de Senatorib. & quod tabellio infamis esse non possit, indistinctè docuere Greg. Lop. in *d. l. 2. gloss. 5. Bobadill. polir. lib. 2. cap. 16. n. 96. Azeved. in l. 7. n. 17. tit. 9. lib. 3. Recopil. Paz. sup. n. 9. Bald. de Perus. ex n. 65. Gutier. d. 9. 137. n. 23.***

Ibi: Non enim licet infamibus.

Infamibus adire Curiam, ubi Princeps degit, interdicitur, *l. 2. §. Ignominia, de his qui not. infam. l. Militis 14. §. Missionem, ff. de remilit. Glossa verb. Arguentur, in l. 3. C. eod. tit. Ant. Fab. in rasion. ad §. Ignominia, Petr. Gregor. Syntagmat. lib. 31. cap. 29. n. 11. Avil. in cap. 3. Prator. verb. Procuradores, n. 24. Suspicio in milite ignominia misso specialiter id constitutum ex *l. 3. ibi: Praterquam in eis locis, in quibus specialiter arguentur. C. de re milit. lib. 12. ubi Ant. Fab. sup. legendum advertit, arcetur; nulla enim reperitur lex, quæ aliis infamia notari ingressum Curie interdicit, nisi militibus ignominiosè dimissis, eo fortassis ne à Principe quicquam remunerationis pro eo, quod militarunt, impetrare contingat.**

Verf. Tertia conclusio.

De tabellionibus oppidorum fit mentio in *l. 1. & 2. & aliis, tit. 19. p. 3. ac tit. 25. lib. 4. Recop. hoc munus per infames exerceri non posse, cavetur expressim in *d. l. 2. ubi Greg. Lop. gloss. 5. Paz. sup. n. 5. & 9. & alii laudati n. 20.**

Verf. Quarta conclusio.

Tabelliones non deputati ad aliquam civitatem vel oppidum, quos vulgò regios appellamus, eorumque mentio fit in *l. 1. tit. 25. lib. 4. Recop. eligi verantur juris infamiâ laborantes, d. l. 1. Paz. ubi sup. n. 9. & alii recensiti n. 20. Imò ab omni improbitatis macula immunes esse oportet, quapropter cum ad Consilium Regium examinandi accederent, præ se ferre debent literas testimoniales, per quas à Magistratu loci approbantur, *l. 3. tit. 25. lib. 4. Recop. Azeved. in l. 7. n. 18. tit. 9. lib. 3. Recop.**

Sed si Princeps non ignarus infamem in secretarium, aut tabellionem elegerit, tacitè censetur dispensare, ut dignitatem, vel munus valeat exercere, ut in simili ex pluribus observat Barbosa de potest. Episcop. allegat. 43. in fin.

Verf. Quinta conclusio.

Infamia juris tabellioni superveniens sic eum inhabilem reddit, ut amplius jam suo munere fungi non valeat, *l. 1. tit. 25.*

*tit. 25. lib. 4. Recop. l. unie. C. de infamib. lib. 10. Bald. de Perus. tract. de tabellion. ex num. 64. Greg. Lop. in l. 1. 118. gloss. 7. tit. 18. p. 3. ubi quod nequit jurejurando approbare instrumentum, quod ab eodem conditum negatur. Nec fides adhibebitur instrumento, quod confecerit; non tamen prohibetur scripturas perficere, de quibus ante infamiam fuerat rogatus, ut de damnato de falsitate docet Did. Per. in *l. 1. tit. 18. lib. 2. Ordin.**

- Ratio est, quoniam infamia juris non solum impedit ad dignitates, vel muncera publica ingressum; sed etiam à jam quaesitis repellit, cap. Inter dilectos 11. de excessib. Prælator. l. 7. tit. 6. part. 7. ubi Greg. Lop. gloss. 1. l. Infamia 8. C. de decurion. lib. 10. Tiraquellus de Nobilit. cap. 8. n. 7. Carl. de benefic. part. 7. cap. 8. n. 33. Petr. Barbosa in *l. Cum prator, §. fin. num. 182. de judic. Sanch. in præcept. Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 28. n. 27. Azeved. in l. 7. num. 11. tit. 9. lib. 3. Recop. Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. n. 10. Aug. Barbosa d. allegat. 43. num. 19.*

Ibi: Quoties infamia juris est publica.

- Dum infamia juris publica non est, tabellio ea affectus, si aliqua confecerit instrumenta, viribus subsistent, fidei que obtinebunt, Villal. Arar. com. opin. lit. N. num. 33. Contrarium tamen tam de infami, quam de excommunicato tuetur Bald. de Perus. ubi sup. ex n. 70. Sed communiter est receptum, ut qui propter infamiam, vel aliam causam à suo munere removetur, dum latet, quicquid gesserit ob publicam utilitatem, erroremque communem sustinetur, *l. 4. tit. 4. p. 3. l. 8. tit. 9. lib. 3. Recop. Greg. Lop. in l. 2. 1. gloss. 6. tit. 4. part. 1. Sanch. fusè de matrim. lib. 3. disp. 2. 2. à n. 55 & disp. 30. num. 11. fusè de tabellione Morl. Empor. Jur. part. 1. tit. de fid. instrum. quæst. 3. & de teste infami asserum est supra, cap. prox. num. 5.*

Verf. Hinc deducitur.

- 28 Doctrina nuper tradita de subsistentia gestorum propter errorem communem, & utilitatem, restringitur ut locum non habeat, cum nulla intercessit superioris auctoritas; nam si quis se judicem, vel tabellionem fingeret, nullum titulum habens, quicquid hic egerit, non sustinebitur, sed patefacto errore,

irrita fient. Aliud est cum aliquis verè ab habente potestatem eligitur ad munus, quod propter infamiam, aliudve impedimentum exercere vetatur: tunc quidem communis error prodest ad gestorum validitatem, Tiraq. de legib. conubial. gloss. 8. num. 145. Oros. in *l. Barbarius, de offic. Prator. Azeved. in l. 7. n. 15. tit. 9. lib. 3. Recop. Idem erit si quis munere privatus exerceat.*

Verf. Sexta conclusio.

Infamia facti à suo munere tabellionem non rejicit, ideo instrumenta per illum confecta sustententur, Villal. sup. num. 34. etsi de eorum fide non nihil detrahatur, Obstat lex *l. 1. tit. 25. lib. 4. Recop. quæ desiderat, tabellionem bonæ famæ existere, ut suo munere fungi possit: quod bis reperitur. Et juxta communem loquendi styllum non dicitur bonæ famæ, qui apud bonos, & graves viros ob turpitudinem læsam habet estimationem, ut infamia facti noceat. Nec satisfacit dicere de infamia juris actum, id enim superflue exprimeretur, cum jure ab exercitio removetur. Poterit tamen responderi, ibi sermonem esse de bona fama quoad tabellionatus ministerium, ne sit de falsitate suspectus.*

Ibi: Quod infamia facti non privat.

Hoc discrimen versatur inter infamiam juris & facti. Illa privat etiam muneribus obtentis, hæc solum impedit obtinenda, Greg. Lop. in *l. 7. gloss. 1. tit. 6. p. 7. Petr. Barbosa in l. Cum prator, §. fin. num. 182. & 193. de judic. Garzia de benefic. part. 7. cap. 8. num. 33. 36 & 37. Campanil. Diversor. Jur. Canon. rubr. 18. num. 5. Aug. Barbosa cum aliis de potest. Episcop. allegat. 43. num. 19.*

Verf. Septima conclusio.

Tabellio non est creandus, qui infamia facti ex turpitudine procedenti laborat: creatus tamen removeri non debet, Paz. d. annot. de tabellion. num. 8. & sic indistinctè tabelliones bonæ famæ eligendos esse cavetur *l. 2. tit. 19. p. 3. ideo cum ad examen accedunt, adducere debent literas testimoniales Magistratus oppidi, apud quem probatio fit de moribus, vita, & genere examinandi.*

mandi, Azeved, in l. 2. num. 2. tit. 25 lib. 4. Recop. Greg. Lop. in l. 4. gloss. 4. tit. 19. part. 3. Nec princeps hujusmodi infamem conficius turpitudinis eligens, tollere valet facti infamiam, quanquam qua juris est delere possit, Aug. Barbosa cum aliis d. allegat. 43 n. 20.

Ad Num. 6.

32 Spurius eligi potest in tabellionem: quod in extrajudicialibus procul dubio procedit, sed in judicialibus aliqui inficiantur: de quo Card. Tusch. lit. N. concl. 69 num. 3. & lit. S. concl. 415 n. 37. Croc. tract. de testib. part. 4. num. 73. & ibi Moncad. in addit. num. 165. Roland. à Valle conf. 87. lib. 3.

Ad Num. 7.

33 Tabelliones genere nobiles non coguntur plebeiorum tributum pendere. Guttier. Practicor. lib. 1. q. 137. Azeved. in l. 3. n. 12. tit. 1. lib. 6. Recop. quicquid scripserit Tusch. d. concl. 69 num. 12. nam etsi per usum officii vilis quis nobilitatis prerogativis exuatur, Did. Per. in l. 9. vers. No viven por officios, tit. 1. lib. 4. Ordin. Otor. de Nobilit. p. 4. cap. 7. n. 1. Tiraq. sim. tract. cap. 27. in princ. tabellionatus tamen vile ministerium non est, ut D. Covar. supra praedocuit, cui accedunt plures laudati n. 16. etsi haud pauci contra senserint, veluti Tusch. d. concl. 69 num. 1. Tiraq. sup. cap. 15 n. 9. Avil. in cap. 3. Prator. verb. Procuradores, n. 5. Quod officium sit vile, ex regionis reputatione ac consuetudine judicandum, Tiraquel. sup. cap. 34. Id compertum est apud nos, officium nullo modo tabellionem eximere à contributione plebeiorum, si fuerit ignobilis, l. 28. tit. 14. lib. 6. Recop. Guttier. sup. n. 2. licet aliud quondam alicubi de consuetudine servaretur, l. 11. tit. 25. lib. 4. Recop. Did. Per. in l. 2. vers. Tertio etiam quero, tit. 5. lib. 2. Ordin. Sic hoc munus nec tribuit, nec admittit contribuendi exemptionem, Imò in Hispania nostra exercitium etiam vilissimi officii non auferit stirpe nobilitatem à collecta plebeiorum, Guttier. d. quest. 137. num. 21. Otor. sup. part. 2. cap. 3. num. 7. & cap. 5. num. 15. Azeved. in l. 3. num. 11. tit. 1. lib. 6. Recop. Narbon. in l. 14. gloss. 1. num. 46. tit. 2. lib. 6. Recop. Girond. de explicat. privilegior. n. 831. Garfia de nobilit. gloss. 1. §. 1. num. 57. & 58. Baëza de inop. debet cap. 16. à num. 33.

Ibi: Sed & idem respondendum de procuratore.

Procurator nobilitate praeditus plebeiorum collecta non subicitur, Paz in Praxi, annotat. 4. de procurat. num. 47. Guttier. sup. n. 23. Procuratoris officium vile communiter censetur, imò vilissimum id dixit Tiraquel. de nobilit. c. 30. ubi late contendit, per ipsius usum nobilitatis privilegia perire: sed nostratibus receptissima habetur distinctio D. Covar. hic, ut scilicet munus hujusmodi vile non sit, cum in Curia Principis, summisque Pratoris exercetur: secus si alibi, Paz ubi proxime, à num. 43. Avil. in cap. 3. Prator. verb. Procuradores, ex num. 2. Didac. Per. in l. 1. verb. Quero secundo, tit. 11. lib. 2. Ordin. Bobad. politic. lib. 1. cap. 16. num. 42. & ibi glossa lib. C. Petr. Greg. Syntagm. lib. 49. cap. 4. n. 5. Clericus adhuc in foro ecclesiastico, & causa non profana procurator existere prohibetur, Aug. Barbosa de jure Ecclesiastic. lib. 1. cap. 40. n. 85.

Ex praefato procuratorum discrimine 35 decidi potest, an infamis ad hoc officium admittendus sit; etenim Jure Canonico repellitur, cap. Infamis, 3. quest. 7. & ibi Glossa: non sic jure communi & civili, Tusch. lib. P. concl. 811. num. 10. Petr. Greg. Syntagm. lib. 31. cap. 29. n. 11. Aug. Barbosa collect. cap. Cum deputati, num. 4. de judic. Paz d. annot. 4. num. 47. Unde infamis in Curia procuratoris munere fungi prohibebitur, non in civitatibus, vel aliis locis, Avil. n. 24.

Ad Num. 8.

De his egit fuse Aug. Barbosa de Jure 36 Eccles. lib. 1. cap. 40. ex num. 9. qui cum pluribus docet, Clericis munus Tabellionatus interdicitum esse, quod cavetur l. 10. tit. 3. lib. 1. l. 20. tit. 25. lib. 4. Recop. & ubique Azeved. l. 45. tit. 6. p. 1. & ibi Gregor. Lop. gloss. 8. & 9. l. 15. tit. 18. lib. 2. Ordinarum, quibus jungendi Paz sup. annotat. ult. de tabellion. num. 10. Marta de jurisdict. part. 4. casu 116. n. 8. & ita verum est, ut si tabellio ad sacros ascenderit Ordines, à suo munere debeat abstinere.

Vers. Prima conclusio.

Clericus in sacris, etiam Beneficium 37 Ecclesiasticum obrinenti tabellionatus munus

munus in Romana Curia non est vetitum, Farinac. fragm. verb. Clericus, n. 237. vers. Et idem, Salzed. ad Bern. Diaz, in practic. cap. 58. lit. B. August. Barbosa sup. num. 96. & collect. cap. Sicut, num. 7. ne cleric. vel monach. ubi alii. Villalob. Arar. com. opin. lit. N. num. 29.

Vers. Secunda conclusio.

38 Clericus sacris insignitus Ordinibus, etsi careat Ecclesiastico Beneficio, nequit tabellionatum exercere adhuc in Tribunalibus fori sui, Gregor. Lop. in d. l. 45. partit. gloss. fin. Tusch. lit. N. concl. 71. num. 1. Azeved. in d. l. 10. Recop. Bern. Diaz sup. cap. 53. Didac. Per. in l. 15. tit. 18. lib. 2. Ordin. Barbosa cum aliis d. cap. 40. num. 91. & d. collect. cap. Sicut, num. 2. quidquid alii senserint, ut videre est apud Greg. Lop. sup. Mastrill. decis. 159 num. 7. Villalob. ubi proxime.

39 Consuetudine tamen licere poterit Clericis in Sacris tabellionatu fungi, Farinac. n. 229. Franc. Marc. decis. 194. num. 7. Barbosa in d. cap. 40. num. 102. Sed & in Concilio provinciali Compostelano cautum reperitur ut unus notarius clericus in Sacris, ubi plures deservierint, constitui possit pro singulis Tribunalibus Ecclesiasticis, & ita in usu fore testatur Azeved. ubi proxime. Et in causa heresis notariatus ministerio Clericus licite operam dabit, ad quod & poterit compelli, cap. Officium, §. Ad conferendas, de heretic. in 6. Farinac. sup. num. 228. Mastrill. ubi proxime, Barbosa d. cap. 40. num. 94.

40 Praeterea, si clericus tanta premere inopia, ut non habeat unde se alere possit, licebit illi in quavis Ecclesiastica Curia notariatum exercere, Barbosa ex aliis d. cap. 40. num. 97.

Ibi: Quorum similia vera erit.

41 Sunt qui opinentur, non interdici clericis in sacris notariatus ministerio vacare in foro Ecclesiastico circa causas spirituales, quos refert Barbosa collect. d. cap. Sicut, n. 10. quod limitat Farinac. num. 227, si Clericus Ecclesiastico Beneficio potiat.

Vers. Tertia conclusio.

42 Clericus beneficiarius minoribus tantum Ordinibus initiatus, à tabellionatu de Farina Covar. Enuel.

rus munere debet abstinere, modo congruam ex illo percipiat, Greg. Lop. in d. l. 45. gloss. 8. tit. 6. p. 1. Didac. Per. in l. 11. verb. Ni abogado, tit. 3. lib. 1. Ordin. Barbosa cum aliis de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 40. n. 93. Azeved. ubi proxime, Villalob. num. 29. & hujusmodi clericis per usum ejus muneris Ordinibus, ac Beneficio censetur renunciasse, Mart. de jurisdict. part. 4. cas. 116. in fin. Conclusio limitatur ex traditis supra de clerico in Sacris, num. 37. 39. & 41.

Vers. Quarta conclusio.

Clericus in minoribus Ecclesiastico 43 carens Beneficio, tabellionatu incumbere etiam in foro seculari non vetatur, Haec apertissime deducuntur ex legibus regis, quae sunt supra, num. 36. quibus expressum de Clerico in Sacris fit mentio, ex quo aliis non esse prohibitum constat, & ita observant Farinac. fragm. verb. Clericus, num. 233. Mastrill. d. decis. 159 num. 6. Barbosa ubi proxime, n. 98. Azeved. in l. 20. num. 2. tit. 25. lib. 4. Recop. Didac. Per. ubi sup. Villalob. n. 31.

Vers. Quod si Sacerdos.

Si quis in Sacris constitutus, cum sit 44 tabellio, publicum instrumentum confecerit, suam obtinebit istud fidem, & auctoritatem, nisi prius per superiorem exercitium prohibeatur; nam tunc erit irritum, Tusch. lit. N. concl. 71. n. 2. Flamin. de resignat. Benefic. lib. 4. quest. 9. num. 22. Franc. Marc. decis. 194. Mart. sup. num. 16. Mastrill. decis. 159. num. 9. Bern. Diaz in practic. cap. 58. ubi Salced. Barbosa d. cap. 40. num. 99. Villalob. sup. num. 30. Verum potest, ac debet instrumenta perficere, de quibus ante susceptos Ordines fuerat rogatus, Greg. Lop. in d. l. 45. gloss. 9. & in l. 28. gloss. 7. tit. 11. p. 5. Bern. Diaz cap. 61. num. 3. Tusch. n. 7. Sanch. in precept. Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 13. num. 49. Barb. n. 100.

Apud nos in secularibus pratoris 45 ei instrumento per Clericum condito fides nulla adhiberetur; nam inter laicos Clericis in Sacris instrumenta conficere sub poena nullitatis prohibetur, l. 15. tit. 18. lib. 2. Ordin. l. 20. tit. 25. lib. 4. Recop. ubi observat Azev. Villalob. sup.

De rebus spiritualibus, ac Ecclesia- 46 sticis instrumenta conficere tabellioni Sacerdoti permittitur, ut ex pluribus tradidit Barbosa num. 101.

Y Vers.

Verf. Monachus verò.

47 Regulares etiam nullis Ordinibus Ecclesiasticis decorati tabellionatus muneris operam dare vetantur, & si quæ condiderint instrumenta, fidem non merentur, l. 10. tit. 3. lib. 1. Recop. ubi Azeved. Greg. Lop. in l. 28. gloss. 7. tit. 11. p. 5. Paz in praxi, annot. ult. de tabellion. n. 10. Didac. Per. in l. 15. tit. 18. lib. 2. Ordin. Tusch. d. concl. 71. n. 6. sicut nec procuratoris officio uti possunt. Joan. de Grassis tract. de substant. procur. verf. Dominos Andream, n. 7. & id verum existimo etiam antequam professionis emisit vota, Nec arbiter electus ante ingressum, poterit causam laudo definire. Greg. Lop. in l. 4. gloss. 6. tit. 4. part. 3. Azeved. in l. 7. n. 19. tit. 9. lib. 3. Recop.

Ibi: Monachus posse post professionem.

48 Regularis post professionem, sicut & Clericus post Ordines sacros poterit perficere ceptâ negotia, ac de illis edere publicum instrumentum, ut observatur supra, num. 44.

Ad Num. 9.

Ibi: Qua ratione forensi usu apud Regia Tribunalia.

49 Si objiciatur adversus instrumentum in judicio productum, tabellionem non esse ejus authorem, qui produxit, tenetur probare saltem quasi possessionem, & quod publicè munus suum tabellionatus ille exercet, Tusch. lit. N. concl. 94. n. 1. Greg. Lop. in l. 115. gloss. 4. tit. 18. part. 3. Mascard. de probat. conclus. 1098. num. 14. & 21. Azeved. in l. 1. num. 137. tit. 21. lib. 4. Recop. Did. Per. in l. 2. verf. Decimò accedat, tit. 5. lib. 2. Ordin. Villalob. Erar. commun. opin. lit. N. num. 17. & 18. Olan. concord. jur. lit. 1. num. 22. Pareja de instrum. edit. tit. 1. resol. 3. §. 2. num. 34. Est de jure communi controversum (si instrumentum antiquum non existat, de quo Pareja, n. 35.) utrum probatio hæc sufficiat de quasi possessione tabellionis, vel debeat per titulum, vel testes probari? De quo Mascard. ubi proximè, à num. 14. & conclus. 707. n. 6. & 7. Bald. de Perus. tract. de tabellion. ex num. 22. Villal. & Olan. ubi nuper, Parlad. quotid. lib. 2. cap. fin. part. 1.

§. 12. à num. 11. Villalob. Erar. commun. opin. lit. N. n. 18.

Cùm instrumentum publicum in remotam transportatur regionem, ut ibi fidem faciat, id comprobatur infra signum trina tabellionum subscriptione, aut eis deficientibus, Magistratus loci autoritate, qui testantur eum, à quo confecta fuit scriptura, publicum existere tabellionem, seu publicè munus suum exercere, fidemque per ipsum gestis adhiberi: atque ita probata quasi possessione, ubi produciunt instrumentum, alia probatione opus non est. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 1. §. n. 11. num. 17. Azeved. ubi proximè, num. 138. Mascard. conclus. 1098. n. 31. Parejan. 51.

Ibi: Ac ubi contra publicum instrumentum.

Qui instrumento exhibito in judicio de falsitate opponit, id probare constringitur, Menoch. lib. 1. præf. 99. n. 16. Mascard. concl. 744. num. 1. Tusch. lit. I. concl. 43. n. 4. saltemque tribus testibus probari debet, Tusch. concl. 46. num. 6. Mascard. concl. 741. num. 2. quod regulare, unusquisque enim, sive actor, sive reus, suæ intentionis fundamentum probare tenetur, ut ex plurimis tradidi in addit. lib. 2. variar. cap. 6. num. 10. Sed cur aliud, si notarius se inficietur instrumenti conditorem, ut nuper asserui, Ratio, quoniam publicum instrumentum, ex cujus inspectione nullum vitium percipitur, maximam pro se assequitur præsumptionem. Menoch. sup. num. 13. Tusch. d. concl. 43. n. 1. Mascard. concl. 906. num. 1. 4. & 6. Pareja sup. tit. 1. resol. 3. §. 2. num. 8. cujus effectus est, ut onus probationis incumbat adversario, ut dixi d. cap. 6. num. 11. At cùm quis instrumentum producit, fundat suam intentionem in fide tabellionis, ac publica autoritate, à qua tota vis scripturæ pendet, Menoch. lib. 5. præf. 21. num. 4. ideo tabellionem authorem esse probare astringitur, Mascard. d. concl. 906. num. 2. & laudari supra, num. 49. Eecum nulla suadet conjectura, quod ille sit tabellio, ut producens à probationis necessitate exoneretur, quandoquidem hæc sit qualitas accidentalis, quæ non præsumitur, nisi probetur. Menoch. lib. 2. præf. 46. num. 18. & præf. 78. num. 2. sicut clericatus, nobilitas, & similia accidentalia, quæ probaturus est qui se fundat in illis, Menoch. lib. 6. præf. 6. à princip. &

& præsumpt. 76. n. 1. Mascard. conclus. 302. num. 7. Villalob. num. 17.

Ibi: Prior hujus argumentationis.

52 Pugna existit inter scribentes, an instrumenta condita à non tabellione, qui communiter talis putabatur, viribus subsistant, ut videre licet apud Mascard. concl. 1098. n. 24. 25. qui negantium sententia ut veræ, ac magis communi subscribit: sed distingui solet, ut supra, num. 28.

Verf. Autoritas autem publica.

53 Autoritas creandi tabelliones inter regalia supremi Principis numeratur. Menoch. lib. 2. præf. 78. num. 8. Gregor. Lop. in l. 3. gloss. 2. tit. 19. p. 3. Tondur. de prævent. judic. part. 1. cap. 4. n. 6. Petr. Barbosa in l. 1. art. 4. n. 38. de judic. Alfar. de offic. Fiscal. gloss. 2. num. 12. Azeved. in l. 2. tit. 2. lib. 7. recop. Tusch. lit. N. concl. 70. n. 1. Avendañ. de exec. mandat. part. 1. cap. 10. num. 10. Paz in praxi, annot. ult. de tabellion. num. 13. Bobad. Politic. lib. 2. cap. 16. num. 46. Bald. de Perusio tract. de tabellion. à num. 4. Parej. sup. tit. 5. resol. 9. num. 4.

54 De Proregibus standum erit regni consuetudini, ac regis facultatibus, nam in Sicilia Prorex tabelliones constituivit, Mastrill. de Magistrat. lib. 5. c. 6. n. 273. In novo Indiarum orbe id Proregibus prohibetur. Solozan. de jure Indiar. tom. 2. lib. 4. cap. 10. num. 22.

Ibi: Et an Ducēs, Comitē, Marchiones.

55 Hi Magnates, & alii vassallorum Domini privilegio, vel prescriptione solent in proprio territorio tabelliones creare. Bobad. d. cap. 16. num. 43. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 25. n. 17. Azeved. in prime. ex n. 10. tit. 25. lib. 4. recop. Paz ubi proximè, à n. 14. Avendañ. sup. n. 2. & consuetudine generaliter receptum est. Bobad. ibidem.

56 Simili modo idem jus quibusdam populorum universitatibus competit, l. 2. tit. 2. lib. 7. Recop. ubi Azevedus, Avendañ. sup. num. 13. verf. Et cum universitatibus.

57 Qui hac facultate quadraginta annis usus fuerit, quoad possessorum obtinebit, sed in proprietas judicio immemor. de Farin Covar. Enuel.

moralis erit probanda, l. 4. 5. tit. 2. lib. 7. ubi Azeved. Greg. Lop. in l. 3. gloss. 2. tit. 2. p. 3. et si dissentiat Avendañ. num. 2. opinatus quadragenariam ad utrumque sufficere.

De jure communi quisquis jurisditionem in proprio territorio obtinebat, poterat tabelliones in illo eligere, quæ facultas coarctatur ad acta judicialia, l. 3. tit. 19. p. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 7. Novissima recopilationis constitutione præcipitur, ne quis tabellionatus munere uti valeat, nisi prius examini subiciatur, & à regio Castellæ Consilio approbationem impetraverit, l. 2. tit. 25. lib. 4. Recopil. & ibi Azeved. Paz d. annotat. ult. de tabellion. num. 16.

Tabelliones ab inferioribus Dominis 59 creati nequibunt suo munere fungi extra territorium illorum, nisi specialiter privilegio, consuetudine, aut prescriptione obtinerint, ut ubicunque valeat exercere, l. 3. in fin. tit. 19. p. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 8. nullus enim potest uti officio extra jurisdictionem illius, à quo creatur, Azeved. in l. 9. num. 2. tit. 1. l. 19. num. 1. tit. 25. lib. 4. Recop. de quo Orosc. in l. Omnia, n. 15. de offic. Prefect. Urb. Burg. de Paz in l. 3. Janu. n. 1061.

Verf. Sed et de Apostolicis.

Notarii Ecclesiastici, etiam Apostolici, apud nos nequeunt inter laicos instrumenta publica conficere, quæ nullius erunt momenti, & transgressoribus poena irrogantur, l. 9. tit. 1. l. 19. tit. 25. lib. 4. Recop. & utrobique Azeved. Cancr. variar. part. 3. cap. 2. n. 232. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 1. §. 12. n. 9. Cur. Philip. part. 1. §. 17. num. 29. Urfill. ad Afflic. decis. 145. num. 1. ubi de Neapoli, Did. Per. in l. 2. verf. Eleganter, tit. 5. lib. 2. Ordin. quanvis de jure communi Apostolicis Notariis licitum esse instrumenta condere, ex Rebuffo scripserit Did. Per. in l. 2. 6. tit. 3. lib. 1. Ordin.

Sed deficientibus omnino tabellionibus, non prohiberi notarios instrumenta conficere, tenent Did. Per. ubi proximè, Orosc. in l. 1. num. 16. de offic. Prefect. Urb. Cancr. d. num. 232. verf. Ad hæc, à quibus discedit Azeved. in d. l. 19. ad fin. nec immerito.

Nec instrumenta per notarios confecta, ubi licet, prætaram merentur executionem, veluti in locatione decimarum, ut adnotat Azeved. in l. 1. n. 8. tit. 25. lib. 4. Recop.

- 63 De notariis Imperialibus habetur expressa prohibitio, ne quis eo munere fungi audeat, poena in ipsum stabilita, l. 2. i. tit. 25. lib. 4. Recop. l. 26 tit. 3. lib. 1. Ordinarum. Didac. Per. in d. l. 2. vers. Eleganter.
- 64 Addere liber, quod tabellioni non permittitur lacerare protocollum perfectum de consensu partium, si à conventis recesserint, Pareja ex aliis de instrum. edit. tit. 1. resol. 3. §. 1. num. 55.
- 65 Præmissum supra cum D. Covar. instrumentum originale fide non carere, quanvis protocollum non inveniatur, quod latè impugnat Pareja d. §. 1. ex num. 25. opinatus non esse adhibendam fidem, nisi amissio registri legitime probetur per illum, cui custodia incumbat: in quo niitur l. 13. tit. 25. lib. 4. Recop. quâ irrita redduntur instrumenta, si protocollum non præcedat. Deinde opponit, quod esset superflua registrorum servandorum exacta cura, si absque illis publica scripturæ fidem mererentur. Sed facilis offertur solutio, nam aliud est protocollum non confici, & aliud non inveniri: illud ex lege vitiat instrumentum, hoc non utique. Ad secundum respondetur, ad alios plures effectus protocollum defervire, ut ad extrahendum aliud originale, si extractum pereat; ad tollendum dubium, si occurrat quoad contenta in originali, & ad similia. Igitur quoties nulla adest falsitatis suspicio, nec de illa agitur, non erit fide indignum instrumentum ex eo solum, quod protocollum non reperitur, alioqui non esset originale, & authenticum, sed exemplum, cap. 1. de fid. instrum. cum alterius adminiculo indigeat: ut assertum est supra, num. 5. Nec omisso tabellionis in servando registro nocere debet parti, cuius interest, nec facilis est amissionis probatio, cum soleat ab ignavis famulis lacerari, clam furripi, vel etiam à muribus absumi.

SUMMARIUM.

- 1 De invocatione nominis divini in publicis instrumentis præmittenda, & num. 2.
- 3 Nomen Pontificis, aut Principis secularis exprimendum, necnon annus Pontificatus, vel Principatus, ac de aliis solemnibus iure communi, & nostro regio, remissive.

- 4 De anno indictionis inserendo.
- 5 Annotum computatio ab aliquo memorabili eventu inchoari solet.
- 6 Annus conditi instrumenti si omitteretur, illud erit irritum omni iure.
- 7 Quid hodie in Hispania.
- 8 Dies quoque, & mensis adscribendus pro forma substantiali.
- 9 Locus, scilicet oppidum, adjiciendus, & an domus.
- 10 Tertium præsentia desideratur: sed an subscriptio.
- 11 Quot testes adhibendi, & n. 12.
- 13 Subscriptio partium utrum opus sit.
- 14 Tabellio num subscribere, signareque debeat, & num. 15.
- 16 De solemnitate papyri sigillata, que in Hispania observatur.
- 17 Tabellio ut agnoscat contrahentes, est opus.
- 18 Quot testes valeant fidem publici instrumenti infringere, & num. seqq.
- 21 Instrumentum ut probet in iudicio, qualiter producendum.
- 22 Productum ante litem contestatam, an reproduci necesse sit.
- 23 Usurus unico capite instrumenti pluram complectentis, num totam scripturam iudici, & parti exhibere cogatur, & num. 24.
- 25 Virum transumptum, quod adversario datur, diem consecutionis instrumenti continere debeat, aut possit.
- 26 Producentis instrumentum diversa continens capitula, ut uno utatur, quâ cautelâ se tueri possit, ne in cæteris præiudicium reportet.
- 27 Producenti instrumentum non licet illud, invito adversario, retrahere.
- 28 Instrumenta in iudicio quando produci debeant, & num. seqq.
- 35 Procurator quando jurare valeat, quod instrumentum fuit de novo reperimentum, ut producat postquam in causa conclusum est.
- 37 Publica scriptura nedum facit fidem inter ipsos negotium gerentes, sed & quoad omnes: executionem tamen paratam non obtinet, nisi contra expressos in ipsa, eorumque successores.

CAPUT

CAPUT XX.

Ad Num. 1.

Regia privilegia à Domini nomine Rexordium sumere debere, cavetur l. 2. tit. 18. part. 3. In publicis instrumentis per tabellionem conficiendis id non desideratur, nec recensetur inter cæteras solemnitates quas tacuit lex 54. cod. tit. Est de iure communi controversum, an hujus sacre invocationis defectus irritum reddat publicum instrumentum, quia potius de honestate, quam de necessitate Dei nomen præponi solet: Greg. Lop. in d. l. 2. gloss. 2. Joan. de Grassis tract. de substantialib. procurat. requis. 1. num. 4. Villalob. Ferrar. commun. opinio. lit. 1. num. 111. Osuald. ad Donel. lib. 25. cap. 8. lit. P. Marquard. tract. de Judic. cap. 10. ex num. 1. ubi latè, de quo Pareja de instr. edit. tit. 1. resol. 3. §. 2. num. 57.

Apud nos ex stylo Divinum nomen in testamentorum consecutione, & aliis præmittitur. Monteros. in Pract. tract. 7. tit. de los testamentos, Pareja num. 63. Sed etsi prætermittetur, non ideo corruerit ultimum elogium, cum hæc observatio ex pia honestate procedat: cujus rei argumentum ex eo sumitur, quia Ant. Gom. & alii Taurinarum legum Interpretes in l. 3. Matienz. & Azeved. in l. 2. tit. 4. lib. 5. Recop. qui de solemnibus testamenti ex professio differunt, hujusce invocationis obliviscuntur, & ita tenet Pareja ubi proximè.

Vers. Secundò, nomen Imperatoris.

Instrumento publico adscribendum est nomen Pontificis, Imperatoris, Regis, vel alterius supremi Principis intra cujus ditionem conditur, & adnotandus annus Pontificatus, Imperii, aut Principatus, alioqui nullam fidem assequetur, nisi aliud usu sit receptum, ut apud nos, Tusch. Pract. conclus. lit. 1. concl. 244. num. 26. 28. & 57. Cujac. in novell. ut præponat. nom. Imper. Morl. Empor. Jur. part. 1. tit. de fid. instrum. g. 9. num. 10. Pareja sup. Quæ adhiberi debeant, ut instrumentum publicum de iure communi subsistat, tradidere Bart. in l. Si quis ex argentariis, §. Si initium, ff. de edend. Panormitan. in cap. 1. de fid. instrum. Donellus & Osuald. in d. cap. 8.

Lanfranc. tractat. de instrument. fid. De iure nostro regio Pareja de instrum. edit. tom. 1. tit. 1. resol. 3. §. 2. à num. 57. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. 20. Avendañ. ad tit. de las excepciones, n. 24. Azeved. in l. 13. tit. 25. lib. 4. Recop. qua constitutione forma præscribitur. An in accusatione nomen Principis exprimi opus sit, docet Greg. Lop. in l. 14. gloss. 3. tit. 1. p. 7. qui testatur de consuetudine servari: sed jam in Hispania recessit ab Aula secundum memoratam constitutionem, quæ hanc inter cæteras accusationis solemnitates non recenset.

Vers. De indictione.

Annum indictionis currentis adjici in instrumento publico oportet, ut valeat, nisi consuetudine aliud servetur. Tusch. lit. 1. concl. 90. & concl. 244. n. 56. Marant. de ordin. judic. part. 6. tit. de product. instrum. num. 41. Pareja ubi proximè, num. 57. & 64. Lanfranc. sup. num. 10. ubi idem de errore circa indictionis annum. De indictionibus egimus Ferrar. lib. 1. cap. 12. à n. 16. in unaquaque populus Romanus tributa in hunc modum pendere cogebatur: post primum quinquennium solvebatur ferrum ad arma fabricanda, post secundum ad stipendia militum argentum, post ultimum Imperatori aurum. Glossa in authent. ut præpon. nom. Imper.

Ad Num. 2.

Ubique gentium habita est juris ratio, sumpto initio ab aliquo memorando eventu. Sic Christiani à Nativitate, vel Incarnatione D. N. Iesu Christi annos dinumerant, de quo dicit. cap. 12. à princip.

Inter cætera, quæ ad validitatem publici instrumenti omni iure, Canonico, communi, ac Regio necessariò desiderantur, annus consecutionis recensetur, qui nisi exprimat, illud proflus fide carebit, l. 13. tit. 25. lib. 4. Recopil. ubi Azeved. num. 16. Gregor. Lop. in l. 111. tit. 18. part. 3. Ant. Gom. in l. 3. Tauri. n. 42. in fin. Tusch. lit. 1. concl. 244. num. 12. Parlador. quotidian. lib. 2. cap. 20. num. 1. Morla Empor. jur. part. 1. tit. de fid. instrum. quæst. 3. n. 13. Matienz. in l. 2. gloss. 7. num. 8. tit. 3. lib. 5. Recop. Lanfranc. tract. de instrument. fid. num. 8. Paz in prax. annos. ult. de tabellion. n. 26. Aug. Barbosa collect. cap. Quoniam contra, num. 18. de probat.

Y 3